

LIBRIS | WE KNOW books
Seria de autor *Ionel Teodoreanu, Opere*
este coordonată de Loredana Cuzmici

Editor: *Vasile Burlui*
Redactor: *Luiza Gherghelaș*
Tehnoredactor: *Cezar Baci*
Coperta: *Cezar Baci*

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

TEODOREANU, IONEL

Întoarcerea în timp / Ionel Teodoreanu

lași : Cartea Românească Educațional, 2023

ISBN: 978-606-057-258-9

821.135.1

Grupul Editorial Cartea Românească Educațional
Copyright © Editura Cartea Românească Educațional, 2020
www.librariacartearomaneasca.ro/eccedu.ro
www.eccedu.ro

Ionel TEODOREANU

Întoarcerea în timp

Cartea Românească
EDUCAȚIONAL

*E tare târziu. Copii cu Stele nu mai trec. Nici umbrele.
A ostenit și fruntea vâslaşului și mâna lui.
E ceasul somnului, Roro. De ce latră?
– Ham-ham!
Ai dreptate, Roro.
Suntem singuri, fiecare cu glasul singurătății noastre.*

CUPRINS

Lămpile vieții	5
Melancolie	29
Popasul printre oameni	34
Un boer moldovean	47
Slugile noastre	57
Prietenii noștri, câinii	98

LĂMPILE VIEȚII

NU VREAU SĂ UIT NIMIC

Pana mea trudește deseori învecinat cu vâsla lui Caron, luntrașul apei morților. El duce. Eu duc.

Încerc să nu mor, dându-mi bătaia inimii, din nou, copilăriei, tinereții și acelor care s-au oglindit, chiar și o clipă numai, în fînța mea de abur, umbră și lumină.

De aceea, noaptea mă despart de drumul vieții înspre viitor, veghind la masa mea de lucru, aplecat asupra timpului. Alt văz și alt auz încep odată cu lumina lămpii, în afund de noapte și singurătate. Tot ce-a fost odinioară, iarăși e, cum bate din adânc de mare clopotul cetății scufundate, cum cade din înalt de noapte steaua ce luci.

– Tăceți odată! ne spunea mama din etacul ei. Nu pot să dorm de răul vostru!

Alături de etacul ei era odaia noastră, a copiilor. Trei paturi mici și trei copii asemenea. Râdeam până la lacrimi și sughiț. Porunca mamei ne stârnea și mai dihai. Venea papucul. Adormeam pecetluiți în părțile rotunde.

Trei eram. Astăzi, – niciunul. Cel mai mic, cu părut ca un fruct de aur, doarme somnul vecilor. Ceilalți doi suntem atât de alții față de ce-am fost, încât suntem tot trei în amintire, fără să mai fim niciunul. Trei fără de unul, doi fără de trei, și totuși trei în nicăieri-ul amintirii.

– Tăceți odată! Că nu pot să dorm de răul vostru!

Astăzi eu nu pot să dorm. Ascult și văd în timp ceea ce în spațiu nu mai e. Alt văz și alt auz.

Dorm casele, orașele și satele.

– Noapte bună tuturor, pe pământ și-n ceruri.

E ceasul întoarcerii în timp.

Sunt singur cu gândul și lampa. O lampă de aramă cu picior înalt și glugă. Subt ea sunt cărțile prietene, hârtiile, ibricul cu cafea și calendarul.

Aceasta-i lampa anului o mie una sută patruzeci și unu. În fața ei e negru, viitorul.

Dar una câte una, din lumina ei de-acum, s-aprind, trăindu-și clipa, lămpile trecute. Și unde-i lampă e și un obraz de viață. Apare și dispăre după cum s-aprinde și se stinge lampa lui.

Căci lampa n-are numai umbra și culoarea aripii de flutur, amețită de lumina ei. Au fost odată în popasul ei de aur, frunți, obraji, gene și mâni și buze cu tăcerea, cu surâsul și cu vorba lor.

Noi vom trezi cu taină tot ce doarme somnul din năframa Veronicăi în lumina lămpilor de-a pururi stinse.

I

LAMPĂ MAMEI

După ce copiii și-au făcut baia, ieșind din clăbuceala și zavera ei cu trup trandafiriu și tot viteji, începe rugăciunea:

– Tatăl nostru, Carele ești în ceruri...

– Mamă, se întoarce unul dinspre cer; unde-i tata? La Club?

– Așa-ți spui rugăciunea? Unde ți-s gândurile?

– În cap.

Ceialți doi se leapădă și ei de rugăciune ca de o căciulă a altuia, întorcând capete stârnite.

Mama îl urechește – oarecum simbolic – pe cel-cu-gândurile-în-cap, și răsuțește fiecare căpățână înspre Tatăl nostru, Carele ești în ceruri, sfințească-se numele Tău, fie împărăția Ta...

Iar intervine mama.

– V-am spus de o mie de ori: vie împărăția Ta.

– De ce, mamă? Nu e mai bine să fie decât să vie? Mie mai tare-mi place să fie a mea cutia cu bomboane, decât să vie la Moș așteaptă... Eh! oftează el ca o biată văduvă nevoiașă.

Papucul mamei se ridică, avântând sufletele copiilor – și nu ne duce pre noi în ispită – până la amin.

Apoi și apoi, după toate acestea și încă multe altele care scot peri albi bieteii mame, copiii sunt îmbodoliți pentru noapte, fiecare în patul lui cu rețea de sârmă, mama îi sărută pe frunte sau pe vârful nasului – nuanțe – și le poruncește:

– Acuma dormiți până nu mă supăr.

– Nu putem, mamă! scâncesc ei ca în fața lingurei cu untură de pește.

Dar mama stinge lumina, lăsând asupra lor capacul întunericului.

– Mamă, ne e frică!

– Dar eu unde-s?

– Nu te vedem!

Atunci mama aduce din odaia ei o lampă care seamănă cu Scufița Roșie din povestea cu Lupul. Abia i se vede obrazul de luniță subt scufa de matasă trandafiriu. Și e atât de mai nimica încât și copiii sunt mai-marii ei.

Mama o așază pe măsuță. Apoi își trage un scăunel lângă măsuță și deschide o carte.

Inima copiilor toarce ca motanul bunicilor. Sunt atât de încântați încât pe fiecare pernă capetele lor încep să facă gușă.

– A fost odată ca niciodată...

Copiii ascultă. Dar asta n-ar fi mare ce. Copiii văd însă tot ce spune mama dintr-a fost odată, ca și cum ar sta la o Lanternă-magică. Roș Împărat și Verde Împărat, cu ale lor lungi bărbi ninse și toarse, Balaurul, cu ale lui cumplite foc-și-pară limbi, teribil paloșul lui Făt-Frumos și dulce părul Consânzenei s-adună între gene mici, sclipind pe globul moale răsucit al somnului.

Clipesc.

Și iar clipesc ca flacăra comorilor.

Somnul începe c-o lumină care e poveste. Numele ei e mama.

Noapte bună.

II

LAMPA TATEI

„Cel mai”, „cea mai” sunt vorbele fără de care copiii ar rămâne știrbi la minte.

Copacul care crește la fereastra lor – și n-o întunecă – e cel mai mare „copăcoi” din lume. E-hei!

Cânele care se gudură pe pragul odăii lor – nici de pisică nu se sperie – e cel mai voinicos dintre dulăi! O-ho! Poftească ursul și cu leul, domnii dumnealor!

Mama e cea mai frumoasă dintre cucoanele de pe pământ și din cer.

Dar tata?

Tata-i mărunțel și subțirel. Tata n-are sabie. Tata nu merge călare. Tata nu trage cu pușca. Tata râde ca un copil când se supără mama. Tata n-are glas de tunet, tata n-are decorații, tata n-are multe, – și totuși tata e cel mai al copiilor. Inima lor e mai rotundă-n veselie ca cireașa coaptă lângă el, – dar mintea lor e tare amărâtă și nedumerită că nu i-a găsit un „cel mai”.

*

* *

Într-o zi tata a venit acasă mai devreme, cu trăsura cu doi cai, iar în urmă a intrat pe poartă o căruță c-un văleu-ce-mai-minunăție-de-birou.

– O ocazie! a spus tata, frecându-și mâinile.

Mama a oftat și a ridicat ochii spre cer. Căci tata mai are două birouri: unul în odaia de lucru și altul în pod.

Ce balamuc și ce mai mare dragul de harababură!

Scoate biroul vechi din odaia de lucru, cât ai bate din palme. Căci tatei nu-i place s-aștepte. Copiii îl înțeleg cu mare-ce-deșteptăciunea-lor, căci și ei sunt grăbiți de nu se mai află la bucurii și la schimbări.

Pune biroul nou în locul celui vechi. Oameni cu botfori și mirosuri tari în casa mamei! Bocăneli, trosnituri, urme pe podelele ceruite, casa întoarsă pe dos. Parc-a venit cirul în casă!

– Și cu cel vechi ce facem? a întrebat mama atât de dulce încât copiii s-au gândit la castraveții din oțet, de care nici n-au voie să s-atingă. Podu-i plin!

– Îl potrivim în odaia copiilor. Să aibă și ei casă pentru jucării.

Frumoasă vorbă! Tare le place lor când spune tata câte una.

– Unde mai încape ceva în odăița lor?

– Lasă-l la noi! au început copiii.

– Nu vezi că-l vor! a hotărât tata. Hai să-l ducem.

Deci așa a fost. Biroul a intrat cu botfori și cu hârșcăeli, binevoind să-ncapă între paturile, trei la număr, din bârlogul celor mici.

Ura! Ura! Ura!

Pernele s-au ciulit a zbor.

Nici nu s-a isprăvit bine tot, că iată a venit Migrena mamei. Pe dumneaei n-o vede nimeni decât mama. Nu sună, nu bate la ușă; intră, și de-a dreptul la mama.

– Mamă, tot n-a plecat?

– Cine?

– Migrena matală, mamă.

Mama se încruntă și nu le răspunde.

Așadar mamei i-a venit Migrena odată cu biroul tatei. Mama s-a dus în etac și s-a întins pe pat, iar tata a rămas cu noul birou, înconjurat de gura-cât-șura a copiilor.

– Ce-i faci, tată?

– Îl dichisesc, măi băieți!

Grozave vorbe are tata!

Clienții au început să se adune pe cerdac și în an-treu. Foiesc ca racii în paner. Căci tata e avocat. Adică scoate pe oameni de la pușcărie: așa le-a explicat copiilor bucătăreasa. Copiii au hotărât că pușcăria e un fel de fân-tână în care cad oamenii, iar tata îi scoate de-acolo. Dar

nu pricep ei de ce vin oamenii la tata acasă înainte de-a fi căzut. E tare încâlcită socoteala asta. Las' să fie!

Secretarul tatei, domnu' Marino, scoate capul prin crăpătura ușii.

– Ce dorești? întrebă tata.

– Așteaptă clienții...

– N-am timp. Mâne dimineață, îl mătură tata cu mâna pe domnul Marino.

Apoi tata clipește cam ghiduș. Copiii râd, rânjindu-se la ușa domnilor clienți. Și începe „dichiseala” biroului. Îl potrivește tata mai încoace, mai încolo – vai de mama lor podele ceruite! – îl descuie, scoate din saltar o lampă-gâțulină.

– Ce-i asta, tată?

– Lampă nouă.

– Mama știe?

Tata râde ca după o pozna.

Amarnic e tata! Copiii uită că-s cuminți alături de el.

– Închideți ochii, poruncește tata. Întindeți mâinile.

Stau tustrei ca orbii la biserica Duminicii. Și deodată țup! din mână pe covor una-ca-alta trei brocuțe cu resort; țup-țup ș'acolo până pe subt canapea. De-a bușelea ca ele după ele.

Tata pune hârțoage în saltare, așază cărți, le mai răstoarnă. Apoi și el se joacă cu brocuțele copiilor, făcând ca ele: țup-țup-țup. Copiii după el, la fel. Vai de genunchii mamei!

Așa-i găsește servitoarea care a venit să-i poftască la masă. Când pisica nu-i acasă, șoarecii joacă pe masă! Țup!

Mama-i tot cu Migrena. S-a culcat, stingând lumina din etac. Copiii stau la masă numai cu tata. Aduce tata niște sticle cu „băutură veselă”, spintecă tata niște cutii cu conserve, mai taie tata niște ghiudem, niște salam.

– Conașule, duduia nu le dă voie.

– Ia tacă-ți gura! se zborșesc toți trei, mustăcioși de mânie, înfulecând de zor.

Tata râde și le dă de toate.

Le dă și câte-un fund de păhărel. Îl beau cu „uf” și se uită otrăviți de vitejie la ochii bulbucăți ai servitoarei.

După ospăț cine să-i culce? Tata.

– Hai, copii, la aghioase. Care e mai iute?

Într-o clipă sunt în pat. Nici bae, nici spălat pe dinți, nici Tatăl nostru... Carele e la birou. Apoi tata se duce până dincolo de unde vine cu un coș aproape ca de Moș Crăciun.

– Vă meremetisesc biroul!

Alt grozav cuvânt! Le scoate tata ca din hocus-pocus.

Iaca s-a ivit o lampă cu picior și clopot de porțelan verde.

– Sună, tată?

– Să n-o spargeți, că pe mine se supără mama!

Dă, Doamne, să nu spargem lampa tatei!

Călimara e o frunză de metal gălbui pe care stă o pasăre clonțoasă cu puicanii ei.

– Ce fel de cerneală are, tată?

– Albastră.

– De ce nu-i roșie?

– Hai s-o facem roșie, încuviințează tata.

Se duce, o varsă, o spală și o umple – mai mare dragul – cu cerneală roșie ca pomușoara.

Iaca a venit și sugătoarea pântecoasă care merge la păscut cerneală, uța-uța legănându-se.

Hop ș-o scrumelniță de-a tatei, în ea să zicem chip de botină răpănoasă. Prin botul ei crăpat iese un vârful de șoricuț, iar pe la spate, unde stă urechea, vine cu zburleală și codoiul bârligat un zmau de motănoi.

– Se sparge, tată?

– Voi cum credeți?

Râd.

Și tata râde.

Apoi tata stinge lampa de sus, aprinzând-o pe cea cu clopot verde.

– Tată, nu pleci, îl încercă ei.

– Cum să plec? Am treabă.

Nu-i poveste, dar e foarte bine. Șase ochi privesc un tată care stă la birou. Așa nu l-au văzut niciodată. Descue sertarele, scoate cutii cu tutun, le desface și împrăștie tutunul pe-un ziar.

– Ce faci, tată?

– Pritocesc tutunul.

Grozav cuvânt!

Grozav tutun! E galben ca apusul soarelui pe turlele bisericii Sfântul Ion-Gură-de-Aur. Și vine un miros, parcă de fân și parcă și de turtă dulce pipărată.

Copiilor le vine să strănute.

Hap!

Iar hap!

Hap-țiu!